

Brussel, 25.1.2023
COM(2023) 36 final

**VERSLAG VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE RAAD,
HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ VAN
DE REGIO'S**

**over de uitvoering, de resultaten en de algehele beoordeling van het Europees Jaar van
de spoorwegen 2021**

1. Inleiding

2021 werd uitgeroepen tot het Europees Jaar van de spoorwegen bij Besluit (EU) 2020/2228 van het Europees Parlement en de Raad van 23 december 2020 betreffende het Europees Jaar van de spoorwegen¹. De algemene doelstelling van het Europees Jaar van de spoorwegen was de EU, de lidstaten, regionale en lokale autoriteiten en andere organisaties te ondersteunen bij hun inspanningen om het aandeel van het spoor in het reizigers- en goederenvervoer te doen stijgen, te stimuleren en te ondersteunen. Deze algemene doelstelling werd opgesplitst in een aantal specifieke doelstellingen².

Dit verslag biedt een overzicht van de uitvoering, de resultaten en de algehele beoordeling van de initiatieven die zijn genomen in het kader van het Besluit betreffende het Europees Jaar van de spoorwegen (2021), overeenkomstig artikel 7 van het bovengenoemde besluit. In het verslag wordt beoordeeld in welke mate de communicatie- en bewustmakingsactiviteiten succesvol waren in het bereiken van de doelgroep. Voor de evaluatie van deze initiatieven heeft de Commissie de volgende criteria op campagneniveau vastgesteld, die met de hulp van een externe contractant als volgt in meetbare kernprestatie-indicatoren (KPI's) werden vertaald:

- Bereik: het bereiken van de relevante doelgroep via relevante kanalen, gemeten aan het aantal personen dat inhoud in verband met het Europees Jaar van de spoorwegen heeft gezien (per communicatiekanaal en totale aantallen);
- Betrokkenheid: betrokkenheid bij en verspreiding van de inhoud en de boodschappen van de campagne, gemeten aan het aantal personen dat in contact komt met informatie over het Europees Jaar van de spoorwegen (digitale voetafdruk van de website van het Europees Jaar van de spoorwegen, nieuwsbrief, inhoud op sociale media en evenementen);
- Bewustwording: aantal vermeldingen op doelmedia, indicatoren voor sociale media, en deskresearch (als resultaat van de evenementen in het kader van het Europees Jaar van de spoorwegen).

2. Uitvoering van het Besluit betreffende het Europees Jaar van de spoorwegen 2021

2.1. Governance

Net als voor het Europees Jaar van het cultureel erfgoed in 2018 werd voor een gedecentraliseerde aanpak gekozen om het Europees Jaar van de spoorwegen 2021 uit te voeren, in overeenstemming met het besluit betreffende het Europees Jaar van de spoorwegen.

¹ Besluit (EU) 2020/2228 van het Europees Parlement en de Raad van 23 december 2020 betreffende het Europees Jaar van de spoorwegen (2021), PB L 437 van 28.12.2020.

² Zoals uiteengezet in artikel 2 van Besluit (EU) 2020/2228.

Op nationaal niveau werden de activiteiten in verband met het Europees Jaar van de spoorwegen gecoördineerd door nationale contactpersonen, die alle lidstaten vertegenwoordigden. Ook in derde landen zoals Noorwegen, Zwitserland en Turkije vonden enkele initiatieven in verband met het Europees Jaar van de spoorwegen plaats.

Op EU-niveau was de uitvoering van het Europees Jaar van de spoorwegen een gezamenlijke inspanning van de Europese Commissie (waaronder verschillende directoraten-generaal en vertegenwoordigingen in de lidstaten), lidstaten, institutionele partners en belanghebbenden.

De Commissie coördineerde het Europees Jaar van de spoorwegen op EU-niveau en organiseerde acht vergaderingen van de nationale contactpersonen, waaraan vertegenwoordigers van het Europees Parlement als waarnemers deelnamen. De Commissie heeft ook vier vergaderingen belegd met een kerngroep van belanghebbenden, bestaande uit vertegenwoordigers van organisaties of organen die actief zijn in het spoorvervoer en die de diversiteit van de sector weerspiegelen. Meer in het algemeen heeft de Commissie talloze bilaterale en multilaterale bijeenkomsten gehouden met de vele autoriteiten en belanghebbenden die zich inzetten voor activiteiten in verband met het Europees Jaar van de spoorwegen, zoals spoorwegexploitanten (zowel gevestigde als nieuwkomers), infrastructuurbeheerders, logistieke organisaties, leveranciers van spoorweguitrusting, verenigingen die passagiers vertegenwoordigen, met inbegrip van personen met een handicap en beperkte mobiliteit, vakbonden, belanghebbenden die actief zijn op het gebied van onderwijs, cultuur en toerisme, of internationale organisaties.

2.2. Middelen

Door de late vaststelling van het Besluit betreffende het Europees Jaar van de spoorwegen was het niet mogelijk om in 2021 een specifiek budget voor het Europees Jaar van de spoorwegen te verkrijgen en dus om een oproep voor voorstellen te financieren waarmee geselecteerde initiatieven van belanghebbenden hadden kunnen worden gesteund. Desondanks heeft de Commissie zoveel mogelijk middelen vrijgemaakt uit bestaande programma's, in het kader van de begrotingsprocedures voor 2020 en 2021 en overeenkomstig het meerjarig financieel kader 2021-2027. De middelen werden toegewezen uit de begroting van DG MOVE, met name aan: de communicatiecampagne over het Europees Jaar van de spoorwegen; de Connecting Europe Express; evenementen zoals de uitreiking van de onderscheiding "Women in Rail"; en haalbaarheidsstudies. Verschillende andere directoraten-generaal, de vertegenwoordigingen van de Commissie in de lidstaten³, de Gemeenschappelijke Onderneming Shift2Rail en het Spoorwegbureau van de Europese Unie hebben ook bijgedragen aan de gemeenschappelijke inspanning. De Commissie heeft geen gedetailleerde informatie over de middelen die de lidstaten of belanghebbenden aan het Europees Jaar van de spoorwegen hebben besteed.

³ De vertegenwoordigingen van de Commissie organiseerden of faciliteerden 49 evenementen in verband met het Europees Jaar van de spoorwegen in 14 lidstaten.

3. Evaluatie van de belangrijkste activiteiten in het kader van het Europees Jaar van de spoorwegen

3.1. Communicatiecampagne op EU-niveau over het Europees Jaar van de spoorwegen

Op EU-niveau werd een communicatiecampagne georganiseerd om het gebruik van het spoor aan te moedigen. De belangrijkste doelgroepen van deze campagne waren de volgende potentiële klanten voor spoorvervoersdiensten: jonge EU-burgers (16-25 jaar), vakantiegangers, pendelaars, zakenreizigers en bedrijven. De communicatiecampagne was gebaseerd op multiplicatoren zoals institutionele en sectorale belanghebbenden op Europees en nationaal niveau en de media.

Het communicatiemateriaal werd beschikbaar gesteld aan alle EU-lidstaten en samenwerkende belanghebbenden, met belangrijke materialen in alle officiële talen van de EU (behalve het Iers). Het ging onder meer om: een visuele identiteit die specifiek is ontworpen voor het Europees Jaar van de spoorwegen; een slogan (“Hop On!”); de hashtag #EUYearofRail; kernboodschappen; infographics over het spoor; visuele inhoud voor sociale media; Instagram-filters; video's; en GIF's. Al deze materialen konden gratis worden gebruikt voor activiteiten in het kader van het Europees Jaar van de spoorwegen. Tijdens het Europees Jaar van de spoorwegen heeft de Commissie een speciale website⁴ gecreëerd en beheerd, waarop informatie over de verschillende initiatieven werd gegeven en de campagneboodschappen werden geïllustreerd met verhalen in het kader van het Europees Jaar van de spoorwegen — getuigenissen, videoclips en artikelen over loopbanen in de spoorwegsector en reistips. Er werd een nieuwsbrief opgezet om de partners van het Europees Jaar van de spoorwegen en de multiplicatoren op de hoogte te houden van de hoogtepunten van de campagne. Deze nieuwsbrief werd verstuurd naar 1 341 abonnees.

Als kernevenement liet de Commissie vijf weken lang een speciale EU-trein kriskras door Europa rijden (de “Connecting Europe Express”, zie deel 3.3). Tijdens een influencer-campagne reisden elf influencers per trein door het continent — en negen van hen spoorden mee met de Connecting Europe Express. Deze influencers gaven tips over reismogelijkheden met de trein in Europa en moedigden dit publiek aan om vaker de trein te nemen. Verschillende journalisten werden uitgenodigd om mee te rijden met de Connecting Europe Express.

Er werden mediapartnerschappen opgezet met Reuters en Politico. In een gesponsord artikel van Reuters⁵ werden de belangrijkste boodschappen van het Europees Jaar van de spoorwegen gedeeld. Met banners op de Politico-website werd de aandacht van de lezers gevestigd op het actieplan van de Commissie ter bevordering van het grensoverschrijdend en langeafstandspassagiersvervoer per spoor⁶, dat aan het einde van het Europees Jaar van de spoorwegen werd gepresenteerd. De bijlage bij dit verslag bevat een overzicht van de communicatiecampagne over het Europees Jaar van de spoorwegen.

⁴ https://wayback.archive-it.org/12090/20220704145452/https://europa.eu/year-of-rail/index_en

⁵ <https://www.reuters.com/article/sponsored/connecting-europe-by-train>

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0810&from=GA>

Volgens de evaluatie van de contractant (mc Group) bereikte de socialemediacampagne ongeveer 64 miljoen mensen, waarvan de meesten jongeren waren (ongeveer 64 % van de bereikte mensen in de leeftijdsgroep van 16-25 jaar). In 2021 verscheen de hashtag #EUYearofRail 26 064 keer op socialemediaplatforms (Twitter, Instagram en Facebook). De campagne voor het Europees Jaar van de spoorwegen werd geïntegreerd in de institutionele communicatieactiviteiten van de Commissie. De campagne kwam bijvoorbeeld aan bod tijdens de Dag van Europa 2021, waarbij het Europees Jaar van de spoorwegen werd belicht in een virtuele tentoonstelling, met een interactieve infowall en een quiz voor jongeren. De centrale socialemedia-accounts van de Commissie organiseerden livestreams met de influencers van het Europees Jaar van de spoorwegen op Instagram. Een quiz en een fotowedstrijd in het kader van het Europees Jaar van de spoorwegen werden verspreid via het Instagram-kanaal “European Youth” van het DG EAC en hierbij werden Interrail-vouchers uitgedeeld. Ook werden voorstellen voor socialemediaberichten verspreid onder alle betrokken directoraten-generaal. Op de Spotify-account van de EU werd een playlist met 26 nummers in 24 officiële talen van de EU aangeboden. Ook was in januari en februari 2021 een spandoek voor het Europees Jaar van de spoorwegen te zien op het Karel de Grotegebouw van de Commissie.

De communicatiecampagne over het Europees Jaar van de spoorwegen, die 13 maanden liep, van januari 2021 tot en met januari 2022, werd beoordeeld aan de hand van de bovengenoemde kernprestatie-indicatoren, volgens de analyse van de contractant. De resultaten van de evaluatie worden hieronder weergegeven.

- Bereik: het totale bereik van de socialemediacampagne was 64 miljoen unieke gebruikers die op alle socialemediakanalen van de campagne campagne-inhoud zagen: Facebook, Instagram en Twitter.
- Betrokkenheid: het totaal aantal mensen dat via berichten actief reageerde via de socialemediakanalen van de campagne bedroeg 230 000, ofwel door posts leuk te vinden, te delen, hierop te reageren of erop te klikken. De interactie verschilde per maand, waarbij in september 2021 het hoogste aantal mensen reageerde, namelijk 86 000 mensen (dit had te maken met een specifieke campagne over de Connecting Europe Express).
- Bewustwording: het totaal aantal “impressies” of het aantal weergaven van de campagne-inhoud die door socialemediagebruikers werd bekeken (ongeacht of deze views betaald of onbetaald waren) bedroeg 87 miljoen⁷. Het aantal impressies op sociale media piekte in september, oktober en november 2021 dankzij de influencerscampagne voor de Connecting Europe Express, met in deze drie maanden een totaal van 17 miljoen impressies per maand. In december 2021 en januari 2022 deed zich nog een stijging voor toen de Commissie een speciaal communicatieplan uitvoerde waarbij het om “organische” sociale media (d.w.z. zonder een betaalde promotie) en betaalde mediacampagnes ging⁸. Het totaal van alle bewustwordingen en

⁷ Het verschil tussen bereik en impressies is het aantal views door unieke personen versus het totaal aantal views — impressies tellen elke keer dat de inhoud is vertoond — d.w.z. dat op één account dezelfde post drie keer kan worden bekeken en dat telt dan als drie impressies, alhoewel het slechts om één unieke gebruiker gaat.

⁸ Op sociale media werden advertenties (met GIF's en video's over onderwerpen rond vakantie, nachttreinen, en een beschrijving van de influencers over de Connecting Europe Express) gecreëerd om de doelgroep te

impressies, niet alleen via sociale media maar ook via offline (gedrukte) en online/digitale (websites, blogs, betaalde mediapartnerschappen, bijvoorbeeld met Reuters en Politico) betaalde media, evenals “eigen” media (d.w.z. beheerd door de Commissie en bijvoorbeeld weergegeven op de campagnewebsite), bedroeg ongeveer 89 miljoen.

3.2. Openings- en slotevenementen van het Europees Jaar van de spoorwegen

Het Europees Jaar van de spoorwegen werd tijdens een eendaags hybride evenement op 29 maart 2021 in Lissabon officieel gelanceerd op EU-niveau⁹, in het kader van het Portugese voorzitterschap van de Europese Unie. Bij het programma waren verschillende vooraanstaande sprekers van EU-instellingen en lidstaten betrokken, evenals vertegenwoordigers van het bedrijfsleven en het maatschappelijk middenveld. Bij die gelegenheid kondigde commissaris voor Vervoer Adina Vălean de “Connecting Europe Express” aan (zie deel 3.3). De betrokkenheid op sociale media was tijdens de hele dag erg groot¹⁰, en de campagne-hashtag #EUYearofRail was in korte tijd vaak zichtbaar op Twitter in België (het was tijdelijk de meest gebruikte hashtag door Belgische Twitteraars).

Het Europees Jaar van de spoorwegen werd officieel afgesloten tijdens de — eveneens hybride — top van de spoorwegsector op 21 februari 2022 in de buurt van Parijs¹¹, in het kader van het Franse voorzitterschap van de Europese Unie. Dit was een gelegenheid om de balans op te maken van de resultaten en de ervaringen van het Europees Jaar van de spoorwegen, om de Gemeenschappelijke Onderneming EU-Rail te lanceren en de fakkel door te geven aan het Europees Jaar van de jeugd 2022.

3.3. De Connecting Europe Express

De Connecting Europe Express, een speciale trein die gedurende vijf weken in september-oktober 2021 26 landen doorkruiste, was het kerninitiatief van het Europees Jaar van de spoorwegen dat de Commissie had opgezet. Dit was een echte collectieve Europese prestatie, die nationale, regionale en lokale overheden, de samenleving in het algemeen en de spoorwegsector samenbracht (van nieuwkomers en gevestigde exploitanten tot infrastructuurbeheerders en de bedrijven die actief zijn op het gebied van spoorwaguitrusting en rollend materieel). Meer dan 40 partners uit de sector hebben hun krachten gebundeld om een Oostenrijks slaaprijtuig te koppelen aan een Italiaans restauratierijtuig, een Zwitsers panoramarijtuig, een Duits zitrijtuig, een Frans conferentierijtuig en een Hongaars tentoonstellingsrijtuig. Aan deze rijtuigen, die alle op de Europese standaardspoorwijdte rijden, werden een Iberische trein en een Baltische trein toegevoegd, die op andere spoorbreedten rijden. De Gemeenschap van de Europese spoorwegen (CER) en

stimuleren om het spoor als vervoerswijze te kiezen tijdens het vakantie seizoen en om nachttreinen door heel Europa te promoten.

⁹ <https://www.2021portugal.eu/en/events/kick-off-of-the-european-year-of-rail-2021/>

¹⁰ Voetafdruk organische sociale media voor 29 maart 2021: bereik 520 000, betrokkenheid 18 000, 1 miljoen impressies.

¹¹ <https://railwaysummit2022.site.calypso-event.net/en/>

infrastructuurbeheerders coördineerden de technische en operationele exploitatie van de treinen, waarbij meer dan 40 spoorwegactoren betrokken waren.

Gedurende de hele reis en de meer dan 200 haltes vonden in de trein diverse conferenties en een mobiele tentoonstelling plaats. Ook schoolklassen, beleidsmakers, belanghebbenden en burgers stapten in, goed voor in totaal ongeveer 1 500 passagiers in de loop van de vijf weken. Onderweg werden tal van conferenties en welkomstevents georganiseerd en de haltes vielen samen met belangrijke gebeurtenissen, zoals de informele bijeenkomst van de ministers van vervoer en energie in Brdo, Slovenië, of de allereerste spoorwegtop van de Westelijke Balkan in Belgrado. Passagiers waren getuige van de digitale automatische koppeling van goederenwagens in Halle (Saale), Duitsland, en van intermodale operaties in de terminal Bettembourg in Luxemburg. De Connecting Europe Express heeft ook de aandacht gevestigd op de resterende belemmeringen voor grensoverschrijdend spoorvervoer. Zo was het de eerste trein die Estland, Letland en Litouwen in de recente geschiedenis met elkaar heeft verbonden, een reis die meer dan 20 jaar niet meer had plaatsgevonden.

De Commissie heeft ook thematische conferenties georganiseerd, waaronder: i) in Lissabon, over spoorverbindingen tussen steden; ii) in Boekarest, over subsidiëring en financiering van spoorwegprojecten; iii) in Brdo, over de herziening van het trans-Europees vervoersnetwerk (TEN-T); iv) in Berlijn, over spoorwegdiensten over lange afstand; en v) in Bettembourg, over goederenvervoer per spoor.

Voor een maximale zichtbaarheid in heel Europa werd de hele trein bestickerd met de visuele identiteit van het Europees Jaar van de spoorwegen weergaven. Behalve op het Twitter-account van het DG MOVE werd over de reis van de Connecting Europe Express en aanverwante evenementen ook dagelijks verslag uitgebracht op een speciale website¹² en in een blog. Negen influencers voor het Europees Jaar van de spoorwegen reisden mee met de trein en hebben hun ervaringen gedocumenteerd. Dankzij de steun van het Agentschap van de Europese Unie voor het ruimtevaartprogramma konden geïnteresseerde burgers de treinreis volgens via een live volgsysteem. De partners konden gebruik maken van een communicatietoolbox met modellen en beeldmateriaal. Het regelmatig uitwisselen en delen van informatie met communicatiedeskundigen van nationale, regionale en lokale organisaties en bedrijven droeg bij aan het bereiken van bredere doelgroepen via de pers en sociale media.

De Connecting Europe Express was een uitgelezen kans om de Europese burgers rechtstreeks te bereiken en het vertrouwen in gedeeld vervoer te helpen herstellen in de context van de COVID-19-pandemie. De trein was ook een rollend laboratorium dat in realtime de vele verwezenlijkingen van één Europese spoorwegruimte en het TEN-T-netwerk onthulde, maar ook aantoonde wat er nog mogelijk is in de spoorwegsector. De lessen die uit de reis zijn getrokken¹³, zijn meegenomen in de werkzaamheden van de Commissie op het gebied van spoorgerelateerde initiatieven in 2021 en daarna.

¹² <https://www.connectingeuropeexpress.eu/>

¹³ https://wayback.archive-it.org/12090/20220623044203/https://europa.eu/year-of-rail/news/connecting-europe-express-journey-may-have-ended-our-work-has-only-just-begun-2021-10-07_en

3.4. Andere evenementen en initiatieven op EU-, nationaal, regionaal en lokaal niveau

Ondanks de moeilijkheden als gevolg van de COVID-19-pandemie werd het Europees Jaar van de spoorwegen met groot enthousiasme verwelkomd door een grote verscheidenheid aan belanghebbenden, en met name de spoorwegsector, die alle mogelijke inspanningen op verschillende niveaus hebben geleverd om deel te nemen aan acties in verband met het Europees Jaar van de spoorwegen. De Commissie ontving meer dan 350 voorstellen voor evenementen en activiteiten van belanghebbenden en autoriteiten in heel Europa, onder meer van partijen die niet bij het spoor betrokken zijn. Meer dan 70 van deze voorstellen kwamen van lokale en regionale overheden, voortbouwend op de samenwerking die de Commissie met het Comité van de Regio's tot stand heeft gebracht. Terwijl de meeste evenementen in de eerste helft van het Europees Jaar van de spoorwegen in digitale vorm plaatsvonden, heeft de succesvolle uitrol van de vaccinatiedcampagne in Europa geleid tot meer hybride en fysieke evenementen vanaf de zomer van 2021. Omdat een aantal evenementen begin 2021 moest worden uitgesteld als gevolg van de pandemie en vanwege verzoeken van veel belanghebbenden, werd enige flexibiliteit geboden zodat in de eerste helft van 2022 nog eerder geplande evenementen konden worden georganiseerd.

Er zijn tal van interessante evenementen en initiatieven¹⁴ georganiseerd in het kader van partnerschappen of individueel in het kader van het Europees Jaar van de spoorwegen. Hieronder beschrijven we er enkele.

- Er werden tentoonstellingen en festivals gehouden over het erfgoed van de spoorwegen en de toekomst van het spoor. Deze omvatten voorstellingen in treinstations en langs spoorlijnen. Zo bestond de 2021-editie van het Europalia-festival, getiteld “Trains & Tracks”¹⁵, uit meer dan 70 multidisciplinaire projecten die verspreid waren over artistieke instellingen, stations en treinen in België en de buurlanden. In het kader van Europalia werden ook gesprekken met jongeren en vertegenwoordigers van EU-instellingen gevoerd over beleidsgerelateerde onderwerpen. Het hoogtepunt van het Europalia-festival was de tentoonstelling “Sporen van moderniteit” in de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten in Brussel.
- Er vonden wedstrijden en prijsuitreikingen plaats, zoals: i) de Women in Rail Award¹⁶; ii) de RegioStars Award, waarbij het Europees Jaar van de spoorwegen als thema van het jaar werd gekozen¹⁷; iii) de ERCI-Innovation Awards¹⁸; iv) de prijs voor de beste Europese Campagne voor Spoortoerisme 2021¹⁹; en v) de European Railway Award²⁰. Er werden ook “hackathons” georganiseerd, bijvoorbeeld door Shift2Rail²¹ en UNIFE²². Er werden wedstrijden voor studenten georganiseerd, zoals

¹⁴ De meeste evenementen en initiatieven in het kader van het Europees Jaar van de spoorwegen zijn te vinden op: https://wayback.archive-it.org/12090/20220704151145/https://europa.eu/year-of-rail/year-rail-events_en

¹⁵ <https://europalia.eu/nl/trains-and-tracks/over-deze-editie>

¹⁶ <https://www.cer.be/events/cer-events/1st-women-rail-awards>

¹⁷ Zie het persbericht over de editie 2021 van de RegioStars Awards: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/IP_21_6475

¹⁸ <https://eurailclusters.com/2021/10/28/winners-of-the-erci-innovation-awards-2021/?cn-reloaded=1>

¹⁹ <https://etc-corporate.org/best-european-rail-tourism-campaign-2021/>

²⁰ <https://www.europeanrailwayaward.eu/>

²¹ <https://rail-research.europa.eu/news/hack-2-rail-join-shift2rails-online-hackathon/>

²² <https://uic.org/events/uic-trainrail-hackathon-26-november-2021>

de door Fer de France georganiseerde wedstrijd voor innovatie op het gebied van het spoorvervoer²³ of de wedstrijd voor jongeren die werd georganiseerd door het woiwodschap Pommeren in Polen. Ook vermeldenswaard is dat bij de 2021-editie van DiscoverEU²⁴, een actie van het Erasmus+-programma ter bevordering van duurzaam reizen, het aan jongeren verstrekte aantal gratis reispassen werd verdubbeld, tot in totaal 60 000 tickets. Daarnaast moesten de 333 758 jongeren die een aanvraag indienden voor een DiscoverEU-reispass in 2021 een quizvraag over het Europees Jaar van de spoorwegen beantwoorden om geselecteerd te worden. In het kader van een tweedaagse “DiscoverEU-bijeenkomst” in Brussel, ten slotte, kwamen in maart 2022 in samenwerking met Europalia 100 jongeren en beleidsmakers bijeen.

- Er werden veel promotiecampagnes opgezet. Zo werden er in 30 treinstations in heel Duitsland campagneposters opgehangen en op centrale locaties van zeven grote Duitse steden werden containers geplaatst met reclame voor het Europees Jaar van de spoorwegen om het goederenvervoer per spoor te promoten. In Kroatië werden vijf treinen bekleed met de visuele identiteit van het Europees Jaar van de spoorwegen en Polen zette het Europees Jaar van de spoorwegen in de kijker met speciale postzegels en wenskaarten. In België werden herdenkingsmunten geproduceerd en de Belgische spoorwegsector lanceerde een socialemediacampagne rond het Europees Jaar van de spoorwegen. In Spanje heeft de nationale loterij een loterijticket uitgegeven voor het Europees Jaar van de spoorwegen, dat werd genoemd tijdens het nieuwsprogramma met de grootste kijkdichtheid van de Spaanse nationale omroep (RTVE). Ook vonden er een aantal speciale edities van tv-shows aan boord van treinen plaats.
- Er zijn initiatieven gelanceerd om via verschillende door de EU gefinancierde projecten vast te stellen welke vaardigheidskloven er zijn en welke vaardigheden nodig zijn voor het spoorwegpersoneel van morgen. Deze projecten omvatten: inzetbaarheid in de spoorwegsector in het licht van digitalisering en automatisering (EDA Rail); en het Staffer-project (Skill Training Alliance for the Future European Rail system), een blauwdruk voor vaardigheden. Andere initiatieven waren gericht op het aantrekken van meer vrouwen in het spoorwegberoep, zoals blijkt uit de in november 2021 door de Europese sociale partners ondertekende overeenkomst inzake “Vrouwen in het spoor” (Women in Rail)²⁵. De sector organiseerde ook rondleidingen waarbij een kijkje achter de schermen werd geboden in meldkamers en terminals van de spoorwegen, zodat studenten zich een idee konden vormen van de beroepen in de spoorwegsector.
- Conferenties en debatten over de verschillende dimensies van de spoorwegsector, ook met specialisten uit andere sectoren en jongeren.
- Projectdemonstraties, waarbij innovatieve prototypes onder de aandacht werden gebracht.
- Treinreizen naar evenementen, bijvoorbeeld de “klimaattrein” naar de COP26-top²⁶.
- Het lanceren van nieuwe spoorverbindingen om regio’s grensoverschrijdend met elkaar te verbinden.

²³ <https://challenges.ferrocampus.fr/en/challenges/rail-innovation-2>

²⁴ https://youth.europa.eu/discovereu_nl

²⁵ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=85&newsId=10097&furtherNews=yes>

²⁶ <https://railtothecop.com/climate-train>

Al deze evenementen en initiatieven hebben het spoor bij verschillende doelgroepen, met name jongeren, op een innovatieve en aantrekkelijke manier gepromoot. In tegenstelling tot de communicatiecampagne op zich, bleek het een uitdaging om de door de belanghebbenden georganiseerde evenementen en initiatieven in verband met het Europees Jaar van de spoorwegen te toetsen aan de bovengenoemde KPI's. Dit was te wijten aan de geringe respons van de organisatoren op de vragenlijst die de contractant na afloop van de evenementen en initiatieven heeft rondgestuurd. De antwoorden hadden slechts betrekking op 23 % van de evenementen, wat niet representatief genoeg is om op basis daarvan zinvolle conclusies te trekken.

4. Haalbaarheidsstudies

In het Besluit betreffende het Europees Jaar van de spoorwegen hebben het Europees Parlement en de Raad het volgende van de Commissie gevraagd.

De Commissie overweegt tijdens het Europees Jaar het initiatief te nemen tot: a) een studie naar de haalbaarheid van de invoering van een Europees keurmerk voor per spoor vervoerde goederen en producten om bedrijven aan te moedigen om voor hun vervoer over te schakelen naar het spoor; en b) een studie naar de haalbaarheid van de invoering van een spoorconnectiviteitsindex, met als doel de mate van integratie die wordt gerealiseerd door gebruikmaking van de diensten op het spoorwegnet, onder te brengen in categorieën en het potentieel te tonen van het spoor om te concurreren met andere vervoerswijzen. Uiterlijk op 31 maart 2021 stelt de Commissie het Europees Parlement en de Raad in kennis van haar plannen.

Zoals de Commissie het Europees Parlement en de Raad op 30 maart 2021 heeft meegedeeld, is het idee van het Europees spoorwegkeurmerk gekoppeld aan het nieuwe initiatief van de Commissie betreffende het geharmoniseerde kader voor de broeikasgasemissieboekhouding (gekoppeld aan de acties 28, 33 en 34 van de strategie voor duurzame en slimme mobiliteit²⁷). Het initiatief, "CountEmissionsEU" genoemd, heeft tot doel zowel in het goederen- als reizigersvervoer gedragsverandering te bevorderen naar vervoerswijzen die minder broeikasgas uitstoten. Het initiatief is gebaseerd op een gemeenschappelijke referentiemethode voor de berekening van de uitstoot van broeikasgassen. De resultaten van de openbare raadpleging over "CountEmissionsEU" worden momenteel verwerkt²⁸, en het voorstel van de Commissie is gepland voor 2023.

De Commissie heeft ook een haalbaarheidsstudie laten uitvoeren over een spoorconnectiviteitsindex, naar aanleiding van de studie over langeafstandspassagiersvervoer per spoor. In de studie werden de wenselijke kenmerken van een spoorconnectiviteitsindex onderzocht en werd een prototype opgesteld van een dergelijke index die voor de meeste

²⁷ Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's "Strategie voor duurzame en slimme mobiliteit — Het Europees vervoer op het juiste spoor naar de toekomst", 9.12.2020, COM(2020) 789 final.

²⁸ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13217-Wat-is-de-uitstoot-van-uw-vervoer?-CountEmissions-EU_nl

NUTS3²⁹-regio's in Europa de connectiviteit van de regio kwantificeert op basis van: i) de frequentie van de treinen; ii) de tijd die nodig is om naar andere NUTS3-regio's te reizen; iii) de bereikbare bevolking; en iv) het aantal overstappen dat nodig is. De cijfers zijn berekend op basis van spoordienstregelingen van 2022. Het eindverslag van deze studie wordt momenteel afgerond en de resultaten ervan zullen besproken worden om de volgende stappen vast te stellen.

5. Beleidscontext op EU-niveau

Tijdens het Europees Jaar van de spoorwegen heeft de Commissie verschillende initiatieven genomen op het gebied van spoorvervoer, in overeenstemming met de strategie voor duurzame en slimme mobiliteit³⁰. In het bijzonder heeft zij op 14 december 2021 het pakket voor efficiënte en groene mobiliteit voorgesteld. Dit pakket omvat een actieplan ter bevordering van grensoverschrijdend en langeafstandspassagiersvervoer per spoor, een belangrijk document voor het spoorbeleid van de EU in de komende jaren dat rechtstreeks voortkomt uit de tijdens het Europees Jaar van de spoorwegen gevoerde discussies en opgedane ervaringen. In het actieplan worden de bestaande belemmeringen voor spoorwegdiensten in kaart gebracht en worden voorstellen gedaan om deze belemmeringen aan te pakken, bijvoorbeeld door: een beter beheer van de spoorwegcapaciteit; het coördineren van dienstregelingen; gebruikersvriendelijkere ticketverkoop; en het verbeteren van de infrastructuur. Het pakket omvatte ook het voorstel tot herziening van de TEN-T-verordening, dat tot doel heeft te zorgen voor hoogwaardige spoorweginfrastructuur voor goederen en passagiers³¹.

De lessen die uit het Europees Jaar van de spoorwegen zijn getrokken, zijn ook meegenomen in de werkzaamheden van de Commissie voor verdere initiatieven ter verbetering van de randvoorwaarden voor Europese spoorwegdiensten, die in 2023 zullen worden bekendgemaakt. Het gaat onder meer om een initiatief ter verbetering van de spoorwegcapaciteit³² en de herziening van de machinistenrichtlijn³³.

6. Conclusie

Ondanks alle uitdagingen in 2021, met name de COVID-19-pandemie, vormde het Europees Jaar van de spoorwegen een succesvolle promotie van spoorvervoer als een duurzame, innovatieve, geïnterconnecteerde, intermodale, veilige en betaalbare vervoerswijze. Het Europees Jaar van de spoorwegen was ook succesvol in het in stand houden en ontwikkelen van goede betrekkingen tussen de EU en haar buurlanden. Ook benadrukte het de Europese, grensoverschrijdende dimensie van het spoor en de bijdrage van het spoor aan de economie, de industrie en de samenleving van de EU. Dankzij de vele uiteenlopende evenementen en

²⁹ Overeenkomstig de NUTS-classificatie (nomenclatuur van territoriale eenheden voor de statistiek). Meer informatie is beschikbaar op: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts>.

³⁰ https://transport.ec.europa.eu/transport-themes/mobility-strategy_en

³¹ https://transport.ec.europa.eu/news/action-plan-boost-passenger-rail-2021-12-14_en

³² https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13134-Internationaal-goederen-en-passagiersvervoer-vergroting-van-het-aandeel-van-het-spoorverkeer_nl

³³ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13169-Treinbestuurders-verbeterde-EU-certificeringsregeling_nl

initiatieven die in 2021 plaatsvonden, droeg het Europees Jaar van de spoorwegen bij tot de positieve perceptie van het spoor in het algemeen. Het heeft ook een aanzienlijke politieke dynamiek gecreëerd door overheden, politici en belanghebbenden op alle niveaus en in alle lidstaten samen te brengen, met als gemeenschappelijk doel het spoor te versterken. Het Europees Jaar van de spoorwegen heeft gezorgd voor een actieve betrokkenheid van een ongezien aantal belanghebbenden, zoals spoorwegexploitanten (zowel gevestigde als nieuwkomers), infrastructuurbeheerders, logistieke organisaties, leveranciers van spoorweguitrusting, verenigingen die passagiers vertegenwoordigen, met inbegrip van personen met een handicap en beperkte mobiliteit, vakbonden, belanghebbenden uit het onderwijs, cultuur en toerisme, of internationale organisaties. De aanzienlijke inspanningen die alle betrokken partijen in het kader van het Europees Jaar van de spoorwegen hebben geleverd en de relevantie van de discussies die in die context zijn gevoerd, waren uitermate nuttig voor het bereiken van de doelstellingen van het Europees Jaar van de spoorwegen. Nu moeten er op alle niveaus verdere inspanningen worden geleverd om de randvoorwaarden voor het spoor te verbeteren en de aantrekkelijkheid en het gebruik ervan in de toekomst te vergroten.